

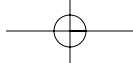
FILEP TIBOR

„Tóthfalusi” ügynöki jelentései a debreceni irodalmi életről

„Tóthfalusi” fedőnevű ügynököt – a 6-os karton tanúsága szerint –, Taar Ferenc író (1924. XII. 21. Érmihályfalva) 1957. szeptember 16-án szervezte be Hartmann Bálint rendőrtiszt „ellenforradalmi” tevékenysége miatt, terhelő adatok alapján. Informátorként, majd titkos megbízottként adta jelentéseit. 1963. VIII. 8-án kizárták a hálózatból. Dosszióját (M-20490) irattárba helyezték. 1975. március 10-én újra szolgálatba lépett, tíz év múlva, 1985. VII. 8-án – mivel nyugdíjas lett – foglalkoztatását megszüntették. Két M-dosszióját M-40802, M-40802/1 irattárba helyezték. B-dossziója száma H-42057. A 6-os kartonra írt feljegyzések azt jelzik, hogy 1957–63, illetve 1975–85 között, tehát összesen tizenhat évig volt a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr főkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya, majd a III/III-as osztálya által működtetett besúgóhálózat tagja. Foglalkoztatási vonala a belső reakció elleni elhárítás volt. Első dossziójának anyaga nem maradt fenn. Az 1975–85 közötti időszakban írt jelentései azt bizonyítják, hogy elsősorban a debreceni irodalmi életről, egyes személyekről, rendezvényekről (pl. a Debreceni Irodalmi Napok, Magyar Írók Szövetsége közgyűlései, Kelet-Magyarországi Írócsoport vezetőség választó gyűlései, irodalmi estek) kellett beszámolnia. Beszámolt a különböző társadalmi csoportok politikai hangulatáról. Elemző jellegű dolgozatokban fejtette ki véleményét a Béres-csepp, a görgös eke körüli vitákról, a Chartha '77 mozgalomról, a lengyel válságról stb.

A reaktiválása utáni első M-dosszióját 1975. február 28-án nyitották meg, és 1984-ben zárták le. Az iratcsomó 101 anyagot tartalmaz 210 oldalon. A másodikat 1984. január 30-án indították, és 1985. III. 30-án zárták le. 18 sorszám alatt 38 oldalnyi iratot tartalmaz.

Jelentéseit azok tartalmi, személyi vonatkozásai alapján csoportosítjuk. Tartóztiztje kérésére, illetve a kapott feladata alapján jelentéseket adott a városban élő és alkotó írókról, költőkről, szerkesztőkről. Pl.: Niklai Ádám költőről, aki 1975-ben F-dossziés személy volt, Székelyhidi Ágoston kritikusról, aki szintén F-dossziés volt (Székelyhidi jelentős szerepet játszott az 1956-os debreceni forradalmi eseményekben), Bata Imre irodalomtörténész kritikusról, Végh Antal íróról, Simon Zoltán kritikusról, Görömbei András irodalomtörténész kritikusról (F-dossziés személy volt), Mocsár Gábor íróról, Szalai Csaba, Kiss Tamás, Dusa Lajos és Ratkó József költőkről, Papp Lajosnéról, a Volán könyvtár vezetőjéről, Bari Károly költőről, Köteles Pál íróról, Szabó Magda írónról, Csengey Dénes egyetemi hallgatóról, Márkus Béla kritikusról, az *Alföld* főszerkesztőjéről, Aczél Géza költőről, olvasószerkesztőről, a Debrecenben gyakran megforduló és az *Alföld*-ben publikáló Ablonczy László színikritikusról stb.

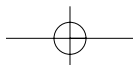
Már első jelentéseiben igyekezett bizonyítani (1975. márc.). Jelenti, hogy Zám Tibor, Bata Imre és Székelyhidi Ágoston az írószövetségben belül szociográfiai csoport alakítására kapott megbízást. Felhívja a figyelmet arra, hogy 1956-ban mindhárman aktívan tevékenykedtek! „A tmb. kizárt hálózati személy volt. A kapcsolatot vele most újítottuk fel. Benyomásom szerint szívesen vállalja a velünk való együttműködést” – írja tartótisztje 1976-ban. Beszámolt a Kecskeméti Irodalmi Napokról. Ablonczy László Mensáros László színművésszel készített interjúja az *Alföld*-ben 1984 szeptemberében jelent meg, az írással kapcsolatos dolgozata felér egy feljelentéssel. Kifejti, hogy az interjú pozitívan szól 1956-ról. A jelentéseihez megkapta a szempontokat: miről kérdezze őket, elsősorban politikai állásfoglalásuk, a párt művészetpolitikájáról vallott nézeteikre, illetve személyi kapcsolataikra, baráti körükre volt kíváncsi a politikai elhárítás. „Tóthfalusi” megfelelt tartótisztje elvárásainak, szinte minden jelentésének a minősítése azzal kezdődik, hogy „jelentése hasznos, operatív célra felhasználható információkat tartalmaz”. Hogy az elvárásoknak igyekezett megfelelni, bizonyítja, hogy gyakran emlegeti a célszemélyek ’56-os szerepvállalásait, „Tóthfalusi” fontosnak és mértékadónak szánta legtöbb jelentését, amelyek gyakran egy-egy költő, szerkesztő jellemrajzának, portréjának tekinthetők. Mintha dolgozna benne az a szándék, hogy jelentésein keresztül formálni akarja a debreceni irodalmi és közéleti kialakult politikai véleményét.

Több jelentése foglalkozik az *Alföld* folyóirat és a Magyar Írószövetség Kelet-Magyarországi Csoportjának életével, a városba látogató írók, költők közszerepléseivel. 1978: az *Alföld* szerkesztősége körüli viták, az új szerkesztőség megalakulása. Sütő András, Kallós Zoltán, Csoóri Sándor, Gál Sándor, Fekete Gyula, Nagy Gáspár, Kocsis István debreceni látogatásai stb.).

A debreceni irodalmi élet eseményeiről szorgalmasan jelentett. 1979: *Alföld*-est Budapesten. 1982: írócsoport vezetőségválasztás (Debrecenben) 1984: Debrecen irodalmi élete. Gál Sándor látogatása. 1985: Írócsoport összejövetel, Nagy Gáspárnak az *Új Forrás*-ban megjelent *Öröknyár elmúltam kilencéves* című verse körüli bonyodalmak, lemondása (leváltása) a vidéki titkári funkcióból. A helyi írócsoport kettészakadása, Mocsár *Délibábjaim városa* című könyve körüli viták. Köteles válaszcikke Lacrajan *Tiszatáj*-ban megjelent írására. Sziki Károly *Befalazott szószerk* című műsorának betiltása. *Kortárs*-est, Nagy László Debrecenben, Csoóri-est, Sütő András és Kocsis István erdélyi írók Debrecenben. 1984: Görömbei, Csoóri, Csengey Dénes mint ellenséges elemek figyelése folyamatos feladata.

Ezeket a jelentéseket a tartótiszt igen fontosnak minősíti. Közülük számos bekerül a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság III/III-as osztálynak, a BM III/III-as osztályához küldött napi jelentéseibe is. „Tóthfalusi” ambícióját jellemzi, hogy volt olyan eset, hogy nem volt jelen egy eseményen, de beosztásnál fogva lehetősége volt video- vagy filmfelvétel készíttetésére, s annak megtekintése után írta meg jelentését.

A Debreceni Irodalmi Napokról (1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984) részletes, több oldalas beszámoló jelentéseket készített, nem-

csak a hivatalos programról, hanem a baráti találkozókról, kötetlen beszélgetésekről is. A megyei pártvezetők évről évre egyre jobban tartottak attól, hogy az írók tanácskozása során politikai kérdések merülnek föl, kritizálni fogják az MSZMP kultúrpolitikáját, sőt magát a rendszert is. Igyekeztek korlátozni a tanácskozás iránt érdeklődők számát, kizárni a nyilvánosságot. Nos, „Tóthfalusi” terjedelmes jelentéseiből minden lényes dolgot megtudhattak. A Magyar Írók Szövetsége közgyűléseiről is jelentett több alkalommal, így 1976-ban, 1981-ben és 1984-ben.

„Tóthfalusi”, mint már utaltam rá, jelentéseiben nemcsak a megfigyelt emberek által elmondottakat interpretálja, hanem elemzi munkásságukat, véleményt fogalmaz meg róluk. Elég karakteresen, de szemmel láthatóan szubjektíven. Mintha kulturális misszióknak tartaná tevékenységét, és javaslataival, véleményével befolyásolni akarná a debreceni irodalmi és kulturális élet alakulását. Gondolhatta, tudhatta, hogy az általa írt jelentésekben szereplő információk eljutnak a megyei pártbizottság ideológiai és első titkárához is. Valóban, '80-as években Márkus Béla, Görömbei András és mások esetében a III/III-as osztály feljegyzést készített az MSZMP első és ideológiai titkára számára, sőt a Budapestre küldött Napi Operatív jelentésekben is gyakran előfordul a két irodalmár neve. „Tóthfalusi” mind a helyi, mind az írószövetségi vitákban az idősebb nemzedék és a párthoz hű írók oldalán állt véleményalkotásában. Hangulatjelentéseiben „balról” kritizál. „Tóthfalusi” hosszú évekig tartó tevékenysége során a III/III-as osztály kulturális területen foglalkoztatott legfontosabb, legfelkészültebb és legszorgalmasabb debreceni ügynöke volt.

VÁLOGATÁS TÓTHFALUSI JELENTÉSEIBŐL (A jelentéseket az eredeti gépiratnak megfelelően közöljük)

III/III. Osztály

Szigorúan titkos!

Nyt. sz: 62–282/1975.

A: „Tóthfalusi” fdn. tmb.

V: Pál Albert r. őrgy.

I: 1975. III. 10.

H: Ludas M.

Tárgy: Székelyhidi Ágoston

J E L E N T É S

Debrecen, 1975. március 10.

Ismerősömmel beszéltem a közelmúltban, aki az alábbiakat mondta el az ország irodalmi és művészeti életével kapcsolatban.

A közelmúltban megalakult az Írószövetségben belül egy szociográfiai csoport, amelynek titkára dr. Bata Imre, tagjai pedig Zám Tibor és Székelyhidi Ágoston is.

Ismerősömnök feltűnt, hogy a három személy 1956-ban aktívan tevékenykedett.

Ismerősöm összetalálkozott Székelyhidivel, aki a fenti értesülést megerősítette. Elmondása szerint ők koordinálják a szociográfiai jellegű írásokat, azok publikálását.

„Tóthfalusi” s. k.

Kiértékelés:

A jelentés értékes. A Tmb. az irodalmi területen tapasztalt észrevételeit rögzítette. Figyelmet érdemel az a körülmény, hogy a bizottság tagjai közül többen volt ellenforradalmárok voltak.

Megjegyzés:

A Tmb. kizárt hálózati személy volt. A kapcsolatot vele most újjítottuk fel. Benyomásom szerint a Tmb. szívesen vállalja a velünk való együttműködést.

Feladat:

A Tmb. feladatul kapta, hogy Székelyhidivel mélyítse tovább a kapcsolatot. Derítse fel a politikai koncepcióit az aktuális kérdéseken keresztül.

Találkozó: 1975. március 29-én, 10 óra.

Pál Albert r. őrgy.

JELENTÉS A DEBRECENI IRODALMI ÉLETRŐL

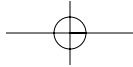
Jelentés adta: Tóthfalusi tmb

vette: Pál Albert

idő: 79 márc 26

hely: Kis Bika presszó

Ismerősömmel találkoztam, aki beszélgetés közben elmondta, hogy a Budapesten március 26-ra tervezett Alföld-est a debreceni írók körében ellentétes véleményeket váltott ki. Budapesten csak két író képviseli Debrecent saját folyóiratának estjén: Kiss Tamás és Bényei József. Juhász Béla nem író, ő mint főszerkesztő lesz jelen. Ezzel szemben az Alföldet olyanok képviselik, mint Jókai Anna, Pálffy G. István, Páskándi Géza és mások, akik annyiban tartoznak csak az Alföldhöz, amennyiben a Tiszatájhoz, a Kortárshoz, az Új íráshoz és más folyóiratokhoz, ahová írni szoktak, a debreceni irodalmi életben nem vesznek részt. Több olyan debreceni író és költő nem először kimaradt, akik már országos nyilvánosság előtt is többször bizonyítottak, mint Boda István, Tóth Endre, Gábor Zoltán, Aczél Géza, Ratkó József, Grandpierre Lajos, Taar Ferenc, Székelyhidi Ágoston. Az írók

ezt az esetet úgy értékelik, mint a debreceni irodalmi életre jellemzőt. Az írócsoport a kezdeti jó lendület után ellaposodott, a szép tervekből alig lett valami, különösen az írók tervszerű foglalkoztatását illetően. Az Alföld pedig arisztokratikus magatartást tanúsít, lebecsüli a helyi írókat és költőket, őket nem is próbálja feladatokkal ellátni, ösztönözni, közelebb hozni. Ez a magyarázata annak, hogy sem az írócsoport, sem az Alföld nem tudja összefogni a debreceni irodalmi erőket.

Jó kezdeményezés lehetett volna a Kortárs-est Debrecenben, amelyet március 6-án rendeztek meg az új művelődési központban. Kiderült azonban, hogy ilyen találkozóra vagy nincsen szükség, vagy jobban kell előkészíteni azt. A találkozó kínos volt, nem akadtak kérdezők, nagyon nehezen alakult ki beszélgetés. Az érdeklődés is gyér volt. A találkozó nem érte el a célját, inkább ártott, mint használt. Az írócsoport és az Alföld rosszul készítette elő.

A *Kortárs*-estet megelőzően délután – ismerősöm értesülései szerint 6-án – találkozó volt az Alföld szerkesztőségében. A találkozón kevesen vettek részt. Az *Alföld* szerkesztőségi tagjain kívül mindössze néhány író és költő volt jelen, valamint egy, két irodalomtörténész. A beszélgetés kötetlenül folyt. Juhász Béla megnyitó szavai után Kovács Sándor Iván főszerkesztő mondott rövid ismertetést a folyóiratról, annak gondjairól. Kitért arra, miért közöl a *Kortárs* aránylag sok visszaemlékezést. Véleménye szerint az emlékező nagy írók és költők ilyen írásainak helyet kell adni, ezek komoly értékek és úgy látszik divatja van a memoár-irodalomnak újra. Külön kitért Illyés Gyula emlékezéseire, amelyek több kényes pontot is érintettek, mint amilyen például a Trianoni béke, az elcsatolt területek kérdése, igazságos volt-e, vagy igazságtalan az ország súlyos megcsonkítása, és benne rejlett a gondolat, hogy vajon ez az állapot befolyásolja-e a jelenlegi nemzeti létet és fejlődést. Ezek kényes, nehezen érinthető kérdések.

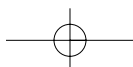
A hozzászólások során az Alföld Stúdió négy fiatalja tett fel kérdéseket, valamint Görömbei András. Páskándi Géza azt fejtegette, hogy amíg az ország több regionális központtal rendelkezett, mint amilyen Pozsony, Kassa, Nagyvárad, Kolozsvár, Újvidék volt, ellensúlyozni tudták Budapestet. Ezek elszakadása után megváltozott a helyzet, egészségtelenül megnőtt Budapest hatása, ezt ellensúlyozni ma úgy lehet, ha a vidéki irodalmi élet veszi át a korábbiak szerepét: Debrecen, Szeged, Miskolc, Pécs, Győr és mások. Egy új helyzetről van tehát szó, amelyet meg kell oldania a vidéki városoknak. Emellett nem szabad lemondani arról, hogy kapcsoljuk a szellemi szálakat a kisebbségi területen élő magyar írókkal, akik szellemileg hozzánk tartoznak, nyelvi- leg is. Ez fontos politikai folyamat is, tele nehézségekkel.

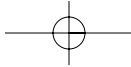
A rosszul sikerült *Kortárs*-est után a pesti vendégek és kísérőik a színház klubjába mentek, ott folytatták a beszélgetést.

Debrecen, 1979. március 26.

Tóthfalusi

Kiértékelés: A tmb feladatának megfelelően részt vett az *Alföld-Kortárs* szerkesztőségi találkozón. Figyelmet érdemel a fejtegetése, hogy a vidéki fo-

lyóiratoknak nagyobb teret kellene adni a továbbiakban. Bizonyos szervezeti írócsoportosulásra utal az a körülmény, hogy a folyóiratban egyre teret kapnak olyan budapestiek, akiket a BM III/III-/4 osztályán feldolgozás alatt tartanak.

Megjegyzés: Szóban a tmb beszámolt arról, hogy az Alföld-esten jelen volt Köteles Pál író, aki csendesen, hallgatagon nem szólt hozzá a vitához. A tmb elfoglaltsága miatt nem tudta megoldani a Joób dr.-al kapcsolatos feladatait.

Intézkedés: A jelentés kivonatát megküldöm a BM III/III-4. o.-nak

Feladat: Kötelessel ismerkedjen meg közelebbről. Mondja el, a közelmúltban (olvashatatlan).....

Találkozó: 1979. április 17-én 14 óra.

ABTL 3. 1. 2. M-40802-29, 30, 31, 32

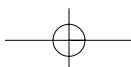
DEBRECEN IRODALMI ÉLETÉRŐL

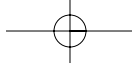
Jelentés

adta: Tóthfalusi
vette: Pál Albert
idő: 1980 május 12
hely: Kisdebrecen étterem
tárgy: Csoóri

Ismerősömmel találkoztam, aki beszélgetés közben elmondta, hogy az utóbbi időben némileg megélénkült Debrecenben az irodalmi élet. A színház bemutatta nagy sikerrel Illés Endre Kossuth-díjas író Törtetők című színdarabját, amely olyan típusokat állított színpadra és olyan magatartási formákat ábrázolt, amilyenekkel ma is találkozhatunk e megváltozott körülmények és társadalmi viszonyok ellenére. A darabnak ez a máig érvényes sok vonatkozása érdeklődést vált ki a közönségből, főként az értelmiségi rétegekből.

Fábián Zoltán, az Írószövetség vidéki titkára megerősítette titkári pozíciójában Bényei Józsefet. Ismerősöm találkozott Suhainé nevű tanácsi előadóval, aki a megyei tanács művelődésügyi osztályán dolgozik, s nevezett elmondta, hogy teljesen értelmetlennek tartja utólag azt a beszélgetéssorozatot, amelyet ő a kapott hivatalos megbízatás alapján folytatott a debreceni írókkal annak érdekében, hogy megismerje az írók véleményét a tervezett írócsoport titkári személyi változással kapcsolatban, főként azt, hogy az írók hogyan fogadnák Köteles Pál jelölését a titkári posztra. Most, hogy az eredeti állapot maradt továbbra is, az a beszélgetéssorozat kifejezetten károsnak tűnik, mert megkavarta a hangulatot, elbizonytalanított és kellemetlen helyzetbe hozta pl. Köteles Pált is. Nem volt kellően átgondolt intéz-

kedés, az állami irányítás kapkodott, nem mérte fel a várható hatást, mielőtt intézkedett volna.

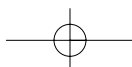
Értelmiségi körökben visszatetszést keltett az a hír, hogy az Irodalmi Múzeum kijelölt vezetője jóformán ismeretlen, a debreceni irodalmi élettel semmi kapcsolata nincsen, és nem is volt.

Az Írócsoportban a XII. Pártkongresszussal kapcsolatos beszélgetést tartott, ismertette a Párt ide vonatkozó álláspontját, határozatait. Niklai Ádám költő és mások úgy értékelték ezt a beszélgetést, hogy többet vártak tőle. Arra gondoltak, hogy a párthatározat alapján mérlegre teszik kellő alapossággal a helyi szellemi életet, benne az irodalmi életet, és kijönnek azok a problémák, amelyek kétségkívül léteznek, mint pl. a szétesettség, az Alföld sznob magatartása, a helyi írók és költők egy részének mellőzése stb.

A városban nagy figyelem és érdeklődés kísérte Csoóri Sándor költő szerzői estjét, amelyre a művelődési központban került sor, május 5-én este. Előzőleg – ismerősöm elmondása szerint – olyan hírek terjedtek el, hogy Csoóri állandó megfigyelés alatt áll, lehallgatják a telefonjait, felbontják a leveleit, a felső vezetés szemében nem megbízható, mert állítólag egyike volt azoknak, akik a csehszlovákiai értelmiségiek memorandumát aláírták, csatlakozva ahhoz. Olyan vélemény is elhangzott, hogy épp az ellenkezője a valószínű: Csoóri olyan szerepet kapott a felső vezetéstől, hogy legyen ellenzéki, ezzel is bizonyítva azt, hogy nálunk is lehetséges ellenvélemény.

A szerzői esten ismerősöm elmondása szerint kb. 200 fő jelent meg a művelődési központ színháztermében, zömmel fiatalok. A műsor első fele a költő műveinek előadásából állott. Az előadóművészek többsége érdektelenül, unalmasan, érthetetlenül halkán adta elő, általános nemtetszést váltva ki. Szünet után következett Csoóri beszélgetése Kósa Ferenc filmrendezővel, illetve a közönséggel. Ez a rész már sokkal érdekesebb, élénkebb volt. Olyan témákat érintettek a beszélgetés során, amelyekről általában nem szoktak nyilvánosan beszélgetni. A fiatalok közül többen merészen, egyes esetekben szinte provokatív céllal kérdezték a költőt. Ilyen kérdések hangzottak el: mit jelent magyarnak lenni ma? Szabadnak érzi magát Csoóri? E kérdések boncolgatása közben a haza, a nemzet fogalma, a nemzet tudat kérdése, az erdélyi kisebbségi helyzet és egyáltalán a magyar–román viszony is szóba került. Szó volt a demokratizmusról, a szavak és a tettek egységéről vagy elválásáról, a hatalom és erkölcs viszonyáról. Csoóri Sándor mértéktartóan, láthatóan szavaira ügyelve válaszolgatott, de nem rejtve véka alá azt sem, hogy egyes kérdésekben eltér véleménye a hivatalos állásponttól. Véleménye szerint pl. a hidegháború értelme ma mást jelent sok tekintetben, mint az ötvenes években. Megváltozott az emberek közötti viszony is, sok a konfliktus, a feszültség az emberek között is, ilyenformán más súllyal jelentkezik ma a hidegháború fogalma.

Kijelentette, hogy szabadnak érzi magát, mert önkontrollja nem engedi meg, hogy szabadosságnak értelmezze, rosszul fogja fel a szabadság fogalmát. Ugyanakkor kijelentette azt is, hogy ez közérzetet is jelent, eleven vitát is író–államhatalom–közön-

ség között, s e vitában csak akkor lehet eredményt elérni, ha az korrekt, ha egyik vitaközö fél sem úgy érvel, hogy elhallgattatja a másikat. Véleménye szerint, s ebben egyetértett vele Kósa Ferenc is, napjainkban itt is, világszerte is sok a mellébeszélés. A szavak elhangzanak, de nem mindig azt jelentik, amit kellene, inkább sokszor arra való, hogy eltakarják a lényegét, az igazságot. Vissza kell adni a szavak becsületét, eredeti értelmét. Mindketten kifejtették, hogy ha a nép tömegeit nem neveljük önálló gondolkodásra, ha leszoktatjuk arról, hogy ellenvéleménye nyíltan is lehessen, ha a demokratizmusnak csak a kereteit erősítjük, de nincs azokban igazi demokratikus közélet, akkor maga a felső vezetés kerül lehetetlen helyzetbe, mert olyan tömeggel, amelyik közömbös, nem éli igazán a demokratikus közéletiséget, nem lehet célt elérni. Nálunk vannak olyan veszélyek, hogy sablonok uralkodnak el, az őszinte megnyilatkozás ritka és gyakran nem is veszélytelen, ez pedig megöli a demokratizmust. Kósa Ferenc a nemzetiségi kérdés kapcsán elmondta, hogy a Dózsáról szóló filmjünkkel kapcsolatban Erdélyben tartózkodtak, román partnerekkel dolgoztak. Román történész tudós nyíltan kijelentette előttük, hogy Romániának szent célja volt, és ma is az, hogy egyesítse Moldvát, Erdélyt és a Regátságot a nagy Románia érdekében. Ez nem új cél, ennek érdekében sokan munkálkodtak már, a listában szerepelt pl. Ady Endre, József Attila, sőt Petőfi Sándor is. Ők is ezt a szent román célt szolgálták, mondta a professzor. Általában is azt tapasztalták, hogy a románosítás drasztikus, durva módon történik, megsértve a magyar kisebbség nemzeti önérzetét. Ők akkor itthon fölkeresték a legilletékesebb felső vezetőket, tárgyilagosan mindent elmondtak. A válasz az volt, hogy – kuss! Egyetértettek az általuk elmondottakkal, de értésükre adták, hogy ez nem téma. Így aztán 15 éves késéssel a mostani pártkongresszuson fogalmazódott meg először nyíltan, hogy felelősek vagyunk a környező államokban élő magyar kisebbségekért is...

Tóthfalusi

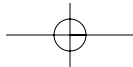
ABTL 3. 1. 2

M-40802 38, 39, 40

AZ ÍRÓSZÖVETSÉG KÖZGYŰLÉSE Jelentés

adta: Tóthfalusi tmb
vette: Pál Albert
idő: 81 dec 15
hely: SAROK presszó
tárgy: Írószövetség közgyűlés

Ismerősömmel találkoztam, aki beszélgetés során elmondta, hogy az írók közgyűlése először december elejére volt kitűzve, azután el akarták halasztani a következő évre, végül dec. 12–13-án mégiscsak megtartották. A gyors szervezés

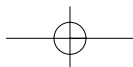

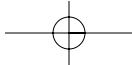
miatt a vidéki írók egy részét a jelenleg legdrágább budapesti szállodába az – éjszakánként és szobánként 2600 forintba kerülő – Forumba szállásolták el. A közgyűlést a XIII. kerületi Pártbizottság angyalföldi székházában tartották meg. A hely méltó volt minden tekintetben az eseményhez. A gyors munka ellenére a szervezés jó volt, zökkenő nélkül bonyolódott le az egyébként tartalmilag ellentmondásos tanácskozás.

A több mint 500 írószövetségi tagból 358 író volt jelen. A határozatképesség körül éles és hosszadalmas vita bontakozott ki az első munkanapon, amely az elnökség hibájából is majdnem odavezetett, hogy a közgyűlés szétesik. Elsősorban a fiatal írók – a volt FIJAK (Fiatal Írók József Attila Köre) tagjai voltak azok, akik láthatóan megakarták zavarni a közgyűlés munkáját, valósággal zsákutcába akarták terelni. Ez majdnem sikerült is. Szégyenteljes helyzet állott elő. Komolytalanná vált az egész összefogás. Jellemző, hogy a reggel 9 órakor kezdődött első napi tanácskozás este ¼9 órakor fejeződött be, illetve csak véget ért, mert nem volt befejezve. Nyíltan kiderült, hogy a fiatal írók egy része a hangadóikra támaszkodva – Czákó Gábor, Dobai Péter, Annók Eszter, Kartal Zsuzsa és mások – blokkot alkotnak, együtt is ültek a teremben, és ügyrendi eljárásokkal, véget nem érő szavaztatásokkal, állandó ellenérvekkel, a már elfogadott határozatok újból és újból való megkérdőjelezésével meg akarták bénítani, csúf-fá akarták tenni a közgyűlést. Voltak középkorú és idősebb felszólalók, akik ingerülten és nyíltan meg is mondták, hogy ami folyik, az már visszaélés a dem. jogokkal és játszadozás, arra való, hogy elterelje a figyelmet a főkérdésekről. Válaszul volt olyan fiatal – talán Kartal Zsuzsa –, aki kijelentette, hogy a mai napig senki nem adott felvilágosítást nekik arról, hogy miért kellett feloszlatni a FIJAK-ot, hogy aztán minden érintett fiatal a mendemondákra támaszkodhatott. Emiatt az előttük járó, vezető posztokat betöltő írókat és természetesen a párt és államhatalmat tették felelőssé. Kiderült, hogy a fiatalok egy része „törleszteni” akar, előre megszervezték, hogyan, milyen eszközökkel futtassák zátonyra a közgyűlést. Ez végül is nem sikerült ugyan, de a közgyűlés és az írószövetség tekintélyének, komolyságának nagyon ártott. A többségnek az volt a véleménye, hogy keményebb fellépés kellett volna a rendbontókkal szemben, de ez elmaradt, mások meg a demokratikus jogaikra hivatkozva visszaéltek az elnökség engedékenységével.

Másnapra – közben megtörténtek a lengyel események éjjel – megváltozott a közgyűlés hangvétele. Most már előtérbe kerültek a komoly, józan és kijózanító, a hátsó szándékokat leleplező felszólalások. Az előző napi rossz szájíz és kiábrándultságot azonban ezek sem feledtethették. Másnap majdnem megismétlődött a helyzet, amikor a választmány tagjainak szavazólistára vétele került napirendre. Véget nem érő vita, érvek és ellenérvek csatája jellemezte megint a „mérkőzést”, amely más kiadásban ugyanaz volt, mint előző napon. A fiatalok mindenáron szerették volna alapjaiban megváltoztatni a választmány összetételét, még olyanok is – pl. Czákó Gábor –, akik tagjai voltak az előző választmánynak, és most is jelölve voltak az újba. Megint kinyílvánult a hátsó szándék.

Ezek a csatározások, amellet, hogy méltatlanok voltak a Magyar Írók Szövetségéhez és annak közgyűléséhez, megmutatták, hogy a szövetségen belül nincsen egység.

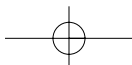

A FIJAK volt tagjai és támogatói külön blokkot alkotnak, ez nyilvánvalóvá teszi azt is, hogy azokból az elvekből sem adtak fel semmit, amelyek miatt fel kellett oszlatni a FIJAK-ot. Ismerősöm tájékozódása szerint debreceni fiatal vagy nem fiatal író ebben a csatározásban közvetlenül nem vett részt. Ez azt a benyomást is keltette, hogy az ellenzéki fiatalok fő ereje Pesten van, ott tömörül, a vidékre nem is nagyon számítanak szétszórtságuk miatt. Ez nem jelenti, hogy nincsenek kapcsolataik velük. A tanácskozás szüneteiben az volt látható, hogy egymást melegen üdvözölve, magukat egymás körében jól érezve voltak együtt pesti és vidéki fiatal írók, láthatóan egyetértésben.

A közgyűlés másik szála egy beadvány előjátéka volt. Fekete Gyula író 20 oldalas cikket írt, ezt nem közölték, ekkor egy 10 oldalas beadványt készített, egyenesen a Pártközpontnak címezve. A beadványt tizenketten írták alá, ezek között volt Illyés Gyula, Dobozy Imre, Csoóri Sándor, Kósa Ferenc, Molnár Zoltán, Für Lajos, Kiss Ferenc, Balczó András. Ismerősöm úgy értesült, hogy a közgyűlést megelőző napokban a Pártközpontba behívták az aláírókat, és Óvári Miklós a KB. titkára beszélgetett el velük. Az volt a félelem, hogy a beadványban foglaltak a közgyűlésen robbannak majd. A beadvány a súlyos népesedési helyzettel és problémahalmazzal foglalkozott, mint mindmáig – a beadvány szerint – alapjaiban megoldatlan sorskérdéssel és nemzeti problémával. Jelenleg a népességszaporulat a mélyponton van, és a helyzet tovább romlik. Ezt megelőzendő sürgetett a beadvány lépéseket. A Pártközpontban tartott tanácskozás semmiféle konkrét eredménnyel nem járt. Óvári Miklós elmondta, hogy a Párt már fölkészült különféle újabb, ide tartozó intézkedések megtételére, hamarosan ezek napvilágot is látnak. A probléma azonban nem zárult le. Ennek Fekete Gyula a közgyűlésen is hangot adott. Többen eltúlzottnak minősítették álláspontját, mások védtek. Fekete Gyula „önpusztító” népnek mondta a magyart az öngyilkosságok, az alkoholizmus és a nagyon alacsony születési számok alapján. Voltak, akik igyekeztek ezeket a nagyon súlyos gondokat kicsinyíteni. Mások viszont aláhúzták súlyosságukat. Végül is a közgyűlésen a nagypolitika kérdései domináltak, sokkal kevesebb szó esett magáról az írói munkáról, az alkotás gondjairól. Ezek csak érintőlegesen szerepeltek.

A közgyűlés azt is tükrözte, hogy nem szabad hagyni öt esztendeig megsokasodni a problémákat a szövetségben. Gyakrabban kell taggyűléseket tartani, és ami még fontosabb, az Írószövetséget impotenciára redukáló állapotából ki kell emelni. Jelenleg jóformán semmi hatásköre nincsen, érdekvédelmi tevékenysége is – jogilag – minimális, szervezetileg jórészt megoldatlan.

Ismerősöm találkozott Aczél Géza költővel a közgyűlés szüneteiben, és megtudta tőle, hogy a Nyugaton élő és alkotó, arra érdemes magyar írókkal foglalkozik. Megemlítette Határ, Cs. Szabó, Márai és még mások neveit, akiket véleménye szerint nem szabad azonosítani magatartásuk és műveik alapján sem a fasisztákkal, sem a jobboldaliakkal, sem a renegátokkal. Az elmúlt év nyarán Aczél Géza kint járt Párizsban, és ott találkozott a nyugaton élő és alkotó írók, költők egy részével. Az volt a benyomása, hogy félnek még a hazalátogatás gondolatától is, nem hiszik el, hogy nem zárják le őket azonnal, bizalmatlanok, ugyanakkor nem akarnak elszakadni a Hazától. Mint Aczél mondta, nagyon kényes téma, mert ha netán közben közülük valaki politikai vét-

séget követ el, akkor őneki is kellemetlenségei támadhatnak. Mégis, úgy véli, hogy egyetlen arra érdemes magyar alkotóról sem szabad lemondanunk az egységes magyar irodalom érdekében.

1981. XII. 15.

Tóthfalusi

Kiértékelés: A jelentés értékes, mivel elemző módon informál bennünket az írószövetség közgyűlésén tapasztalt állapotokról, közhangulatról.

Intézkedés: Az adatokat napi jelentéshez felhasználjuk (további szöveg olvashatatlan).

Feladat: Az Írószövetség közgyűlésének alaphangjáról, továbbá a lengyel eseményekről beszéljessen el: Kötelessel, Aczél Gézával. Derítse fel azok ellenséges koncepcióit, és azokat jelentse.

ABTL 3. 1. 2 M-40802-41, 42, 43

A DEBRECENI ÍRÓCSOPORT VEZETŐINEK MEGVÁLASZTÁSA Jelentés

adta: Tóthfalusi tmb
vette: Pál Albert
idő: 82 márc 22
hely: Sarok presszó

Ismerősömmel találkoztam, aki beszélgetés közben elmondta, hogy a Csokonai Színház műsorára tűzte Kocsis István erdélyi magyar író Megszámláltatott fák című drámáját, amely magyarországi bemutató volt, s erre az alkalomra meghívta az író. A román hatóságok azonban az írónak nem adtak engedélyt az átutazáshoz, így a premieren nem lehetett jelen. A románok eljárása nagy felháborodást váltott ki mind a színházi emberek, mind a debreceni írók körében.

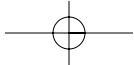
Március 10-én délután az Alföld helyiségében tartották meg az írócsoport vezetőinek megválasztását. Erre az alkalomra az Írószövetség vezetői közül Fekete Gyula alelnök, valamint a nyugdíjba ment Fábián Zoltán író, illetve utóda is jelen volt, és képviseltette magát a művelődési minisztérium irodalmi osztálya is. Az írócsoport kevés kivétellel együtt volt. Már a választást megelőzően hallatszottak olyan hangok ismerősöm értesülései szerint, hogy Görömbei András is esélyesként szerepel a titkári tisztre. Várható volt, hogy az írószövetség közgyűlésén is megnyilvánult törekvése a fiatal íróknak, az tudniillik, hogy egyrészt átvegyék, amennyire csak lehet, a szerepet, s a maguk elképzelései szerint alakítsák a szövetség munkáját, ez a törekvés nem elszigetelt akció volt Pesten, hanem előre megtervezett dolog, amely mögött szemléleti tartalom rejlik. Ismerősöm írókkal történt be-

szelgetéseiből azt a következtetést vonta le, hogy a Debrecenben élő fiatal írók – Görömbei András, Márkus Béla, Aczél Géza, Cs. Nagy Ibolya, valamint hozzájuk kötődve több kezdő vagy még fiatalabb író és költő – az előttük járó nemzedéket komformistának, nyalónak tartja, amely lefeküdt a hatalomnak, megalkudott, feladta elveit, függetlenségét, emiatt állt elő olyan helyzet, hogy a demokratizmus gyakorlása csak látszólag van meg, valójában csak formális, s ez a helyzet károsan hat ki az egész magyar szellemi életre. Jellemző, hogy az írócsoport gyűlésén Görömbei András a vita során elpanaszolta, hogy személyes tapasztalatai szerint komoly feszültségek vannak a szellemi életben, és nincsen meg az a közlési szabadság, az a tényleges, nyílt vita, amire szükség lenne. Példaként hozta fel, hogy a Népszabadságban megjelent bizonyos cikket bírálni akarta, annak nem adtak helyet, mert a Népszabadságot nem szabad bírálni. Ugyanakkor másoknak szabad a közlési lehetőség a Népszabadságban. Ez a megkülönböztetés káros, egészségtelen és torzulásokra vezet, elkedvetlenít.

Fekete Gyula ismertette a közgyűlés óta történeteket, hozzáfűzve azokat a megjegyzéseit, amelyeket a közgyűlésen részletesen is kifejtett, és amelynek sarkpontja az, hogy a politikai és az állami vezetés bizalmatlan az írókkal szemben. Ennek egyik következménye, hogy amíg az élet minden területén az utóbbi 10 évben duplájára növekedtek a jövedelmek, addig az írók jövedelme csökkent, nemhogy ugyanúgy növekedett volna. Érzékeltette azt is, hogy az írószövetség új vezetősége nem akar csatlós lenni, sokkal függetlenebb módon kíván dolgozni, mint elődje. Elmondta azt is, hogy most készül a program, s indulóban van a különféle társaságok megalakítása is a szövetség égisze alatt.

A választás meglepő eredményt hozott. Bényei József és Görömbei András az első fordulóban egyenlő szavazatot kapott, így a szavazást meg kellett ismételni. Ekkor Bényei egyetlen szavazattöbbséggel nyerte el a titkári posztot. Volt előzmény is. Juhász Béla, az Alföld főszerkesztője a titkári posztra három személyt jelölt: Bényei Józsefet, Görömbei Andrást és Taar Ferencet. Utóbbi megköszönte a jelölést, és visszalépett, így maradt két jelölt. Ha Taar Ferenc nem lép vissza, minden valószínűség szerint Bényeitől von el 1–2 szavazatot, ez esetben Görömbei jutott volna a titkári posztra. A választás eredménye mindenesetre azt mutatja, hogy Bényei József, illetve az általa képviselt közép-, illetve idősebb korosztály már nem élvezi a tagság többségének bizalmát, jóformán a véletlenül múlt, hogy nem másként alakult a választás kimenetele. Kiss Tamás elnöki megválasztása nem volt kérdéses, de őt már tiszteletbeli, örökös elnöknek tekintik, őreá nem sok van bízva az ügyek formálásában. Görömbei a választás után kijelentette, hogy nem is volt olyan szándéka, hogy titkár legyen, s örül, hogy nem ő kapta a szavazati többséget.

Fekete Gyula helyesen mutatott rá Bényei József megválasztása után, hogy a korábbi gyakorlata, amikor magára halmozta a funkciókat, de nem sokat csinált, nem járható tovább. Alakítson ki szűkebb vezetőséget maga körül, ossza meg a feladatokat. Ennek megfelelően Bényei József március 20-án délelőtt összehívta azokat, akiket fölkért a csoport vezetőségében való részvételre. A megbeszélésre

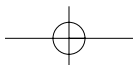
a Naplónál került sor, és ismerősöm értesülése szerint azon Bényein kívül Kiss Tamás, Juhász Béla és Taar Ferenc vett részt. Bényei följánlotta Görömbei Andrásnak is a vezetőségben való részvételt, Görömbei azonban levelet küldött, s abban elhárította a felkérést, azzal indokolva, hogy a jelenlegi belső megosztottság és feszültség állapotában nem kíván vezetőségi tag sem lenni.

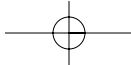
Az írócsoport gyűlésén a választást követően vita következett, amelynek során többen hangot adtak annak, hogy megosztottság van az írószövetségben belül. Másrészt: vidékiek jóformán az egy Görömbei András kivételével teljesen kimaradtak az írószövetségi szakosztályok vezetőségeiből. Fölmerült az a javaslat, hogy a vidéki csoportok titkárai hivatalból legyenek jelen minden írószövetségi választmányi ülésen, illetve a csoportok megbízottai a szakosztályok vezetőségi ülésein megfigyelőként legyenek jelen. Erre nézve Bényei javasolta, hogy Aczél Géza a költői, Köteles Pál a prózai, Taar Ferenc a drámai, Kiss Tamás az ifjúsági szakosztályok vezetőségében legyenek jelen, Görömbeit pedig már beválasztották a kritikai szakosztály vezetőségébe.

A vita során Köteles Pál fölemlgette sérelmeit. Kifogásolta, hogy őt nem „befogadták” itt, mert ő hazajött. Megalázónak tartja, hogy szemére vetik, hogy mennyi minden segítséget kapott, amikor átjött, hogy beilleszkedhessen. Úgy véli, hazajött, és nem szívességet tettek neki. Elmondta azon sérelmeit, amelyek írásműveivel kapcsolatban is érték, hátrányos megkülönböztetésről beszélt. Éles vita kezdett kialakulni közte és a jelenlévő G. L., a megyei pártbizottság osztályvezetője között. Abban maradtak, hogy folytatják majd az elkezdett vitát.

Ismerősöm úgy értesült barátjától, hogy Fekete Gyula is arra hajlott volna inkább, hogy Görömbei legyen a titkár. Bevezetőjében többször emlegette Görömbei nevét, ezzel is mintegy fölhívta rá a figyelmet. Látnivalóan volt olyan szándék, hogy a vidéki csoportoknál is végbemenjen hasonló változás és megújulás, mint amilyen történt az írószövetség vezetőségében. Fekete Gyula egyébként a választást követő vacsorán, baráti körben tréfásan jegyezte meg, hogy kezdi magában fölfedezni a megalkuvót. Juhász Béla megmagyarázta neki, hogy ez nem más, mint amikor valaki felelős pozícióba kerül, és ráérez a felelősségre. Mint író szabadabban „verekedhetett”, mint írószövetségi alelnöknek tudomásul kell vennie a realitásokat.

A március 20-i alakuló vezetőségi ülésen elkészült az írócsoport 1982. évi munkaprogramja. Kiss Tamást immár harmad ízben terjesztették fel a József Attila-díjra. Több tagfelvétel is napirendre került, ezek közül figyelmet érdemelnek a fiatalok, pl. Tar Sándor felvételének támogatása, akit maga az írószövetség kért, hogy terjesszenek fel felvételre. Voltak köztük kérdőjelesek is. Bari Károllyal Juhász Béla vállalta, hogy fölveszi a kapcsolatot, és aktivizálja. A szabolcsi írókkal a kapcsolatot Kiss Tamás és Taar Ferenc tartja, a békés megyeiekkel Bényei József. Bényei bejelentette, hogy hamarosan két hónapra Moszkvába megy, ahol egy tanfolyamon vesz részt, távollétében teendőit Kiss Tamás elnök látja el, illetve támaszkodik Taar Ferencre a titkári feladatok elvégzésében. A vezetőség állást foglalt abban, hogy a nyilvánvaló megosztottságot meg kell próbálni áthidalni, vagy

csökkenteni, nem tehet a csoport úgy, hogy ne látná a fiatalok szakadási törekvéseit. Elhangzott az is, hogy itt sajnálatosan nem egyedül írószövetségi belső problémáról van szó, hanem az értelmiségi politika egészének egy részéről. Az értelmiségi politika elmaradt legalább 10–15 évvel a fejlődés diktálta új követelmények megfogalmazása mögött. Ez pedig már messzebbre mutat, mint az írószövetség és csoport belső ügye.

1982. március 22.

Tóthfalusi

Értékelés: A tmb feladatának megfelelően jelentett. Jelentés értékes, mivel hűen mutatja az ellenzéki személyek összetartását, magatartását.

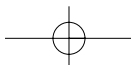
Megjegyzés: A tmb helyes magatartásának köszönhető, hogy nem Görömbei F-es kapott szavazattöbbséget.

ABTL 3. 1. 2 M-40802-44, 45, 46

DEBRECEN IRODALMI ÉLETÉRŐL, NAGY GÁSPÁRRÓL Jelentés

adta: Tóthfalusi
vette: Pál Albert
idő: 85 márc. 30
hely: Sarok presszó
tárgy: Nagy Gáspár

Ismerősömmel találkoztam, aki beszélgetés közben elmondta, hogy az írócsoport az utóbbi hónapokban igen élénk életet él, egymást követik a viták, találkozók, amelyek színvonalasak, látogatottak, jó baráti hangulat alakult ki, rendszerint mértéktartó poharazás fejezi be a találkozásokat. Az idősebb és a fiatalabb írók egyaránt szívesen vesznek részt a jó hangulatú összejöveteleken. Legutóbb március 29-én délután 3 órakor volt egy összejövetel, amelyen Nagy Gáspár költőt, az írószövetség vidéki titkárát búcsúztatták abból az alkalomból, hogy megvált titkári megbízásától. Kevesen jöttek össze a szokatlan időpont miatt. Görömbei András titkár köszöntötte a költőt, hangsúlyozva művészi és emberi érdemeit. Mint mondta, Kormos István óta nem volt költő, aki úgy szerette volna a költőket, mint Nagy Gáspár, aki napra készen ismerte a legújabbban megjelent verseket, köteteket. Mindig segítette a debreceni írócsoportot, nem egyszer leszólt telefonon, ha egy-egy erdélyi vagy csehszlovákiai magyar író megjelent Budapesten, s gyakran elérte, hogy az illetők leutazzanak Debrecenbe, ahol szeretettel fogadták őket mindig, akár Kányádi vagy Gál Sándor volt a vendég, vagy mások. Nem bocsátkozott bele Nagy Gáspár kiválásának okába, arról nem is tett megjegyzést, tény-

ként fogadta el a lemondást, és sajnálkozott emiatt, minden jót kívánt Nagy Gáspárnak. Nagy Gáspár megköszönte a kedves szavakat, majd felolvasta azt a szöveget, amelyet az írószövetség válaszmánya előtt ismertetett, indokolva lemondását. Ebből az derült ki, ahogyan ismerősömet tájékoztatták, hogy ő Nagy Imrét más-képpen látja és ítéli meg, mint ahogyan jelenleg az a közvéleményben benne van. Nem azonosítja sem Rákosival, sem Gerővel. Véleménye szerint nemzeti történelmünk egyik tragikus alakja, ennek teljes tisztázásával még tartozunk önmagunknak is. Miután álláspontja teljes mértékben ellentétes a hivatalos véleménnyel, több ízben kapott telefonon, szóban és más módon figyelmeztetést, fenyegetést, zaklatást, s maga a szövetség sem volt egységes az ő megítélésében, emiatt úgy látta, hogy lehetetlenné válik további maradása a szövetség tisztségviselői státusában, lemondott. Lemondásával abba a helyzetbe került, hogy erkölcsileg nem lett megbélyegzett ember, s megőrizheti szuverénitását, majd az idő és a történelem megmutatja, hogy ő tévedett-e, vagy mások ítélete volt igazságtalan és egyoldalú. Ő nem rehabilitálni akart senkit, hanem megfejtetni még megfejtetlen igazságot. Belátja, hogy ez a jelen helyzetben lehetetlen anélkül, hogy az ne járna következményekkel. Ezért mondott le. A Magvetőnél is kínáltak kenyeret neki, tanítási lehetősége is van, nem marad állás nélkül. Elvégre nem bűnöző, nem rendszerellenes, csupán a véleménye tér el, s ez manapság nem lehet ok arra, hogy leseperjenek valakit. Az ő álláspontja a rendszer mellett egyértelmű. De ez nem lehet akadálya a kutató értelemnek, ő tisztázatlannak látja Nagy Imre szerepének stációit, a kiváltó okokat, sok mindent. Ezt akarta megfejtetni, s ez megbocsáthatatlan vétek manapság. Belátja, levonta önmagára a konzekvenciákat. Megköszönte az írócsoport iránta tanúsított baráti érzéseit, jó kapcsolatát. Ezt követően néhány részkérdés hangzott el, nem a lemondás mélyebb okait illetően, hanem inkább a további sorsát illetően.

A XIII. Pártkongresszus figyelmet keltett a közvéleményben, de nem váltott ki mélyebb hatást, az történt, amire számítani lehetett, legfeljebb az okozott némi meglepetést, hogy az előzetes híresztelésekkel szemben Kádár János továbbra is vállalta a párt főtitkári posztját. Úgy hírlett, hogy a párt elnöke lesz, korára való tekintettel, s utódja Maróthy, Grósz, Pozsgai, Berecz közül kerül ki, legvalószínűbbnek tartották Maróthy jelölését. Meglepetést keltett, hogy Korom Mihály kikerült a politikai bizottságból. Méhes Lajoson senki nem csodálkozott, legfeljebb azon csodálkoztak az emberek, hogyan kerülhetett egy ilyen ember a legfelsőbb vezetésbe. Pál Lénárd titkárrá választása váratlan volt, jóllehet többen tudni vélik, hogy Moszkvában végzett, pártkapcsolatai mélyek és régebbi keletűek, tény, hogy általa egy nagyműveltségű ember erősíti a pártvezetést. Ami a Pártkongresszuson elhangzottakat illeti, nem keltett mélyebb hatást, már az irányelvekben lényegében benne volt minden. Vannak olyan vélemények, hogy az égető kérdésekről csak beszéd volt, de nem történt kellő határozat. Ilyenek: a fiatalok lakáshelyzete. A pályakezdők tűrhetetlen állapota, fizetése. Az értelmiség háttérbe szorulása és annak várható súlyos következményei az egész népgazdaságra. A társadalmi közerkölcs züllése. A közbiztonság egyre rosszabb állapota, az alvilág erősödése. Az életszín-

vonat romlása, a drágulás. A milliós vagyonok képződése, munka nélkül, lopással, csalással, miközben dolgozó milliók élnek egyre nehezebben. Mindezekre a Kongresszus nem olyan erővel reagált, mint azt elvárták volna. Ez az oka annak, hogy az emberek bizonyos közönnyel vették tudomásul a Kongresszust és az ott történeteket. Sajnos, mondta ismerősöm, ez nagy politikai kár. Nem várnak sokat a választásoktól sem.

1985. március 30.

Tóthfalusi

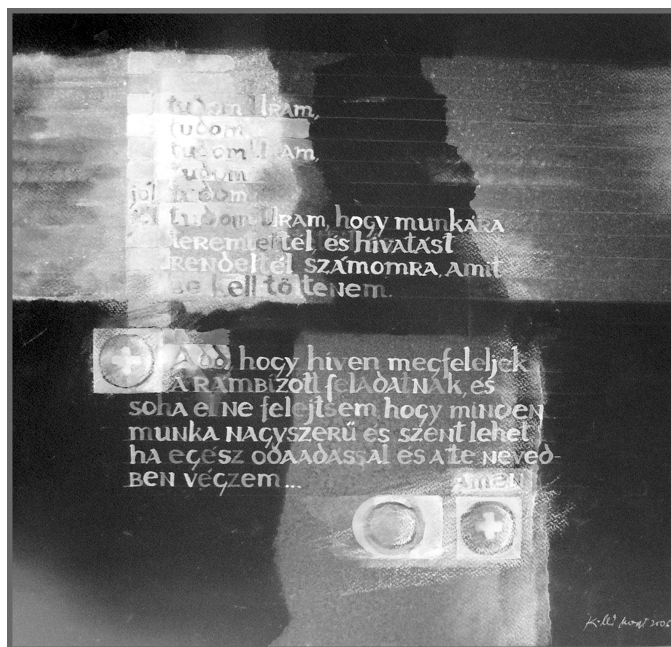
Értékelés: A tmb a kapott feladatát jól hajtotta végre. – Részt vett az írók találkozóján, s a történeteket rögzítette. A célszemélyek magatartását figyelemmel kísérte.

Intézkedés: Az adatokat napi jelentésekben felhasználom. A jelentést kivonatolva megküldöm a BM III/III-V-a-nak.

Feladat: Görömbei, Márkus, Aczél, Dusa, Köteles magatartását is kísérje figyelemmel. Beszélgessen el velük az aktuális politikai kérdésekről, különös tekintettel az SZKP ...kongresszusának határozatait illető koncepcióikat derítse fel.

Találkozó: 1985. április 15-én 13. óra

ABTL 3. 1. 2 M-40802/1-11, 12, 13

Imádság jó munka kegyelméért